

Світличина І.А.,
асистент кафедри права
та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир
Дідковський В.О.,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

ЕКОЦИД В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГЕННЯ ЗІ СТОРОНИ КРАЇНИ-АГРЕСОРА

Протягом усього періоду існування людства наша планета страждає від різноманітних стихійних лих та катастроф, а за останні століття до цього приєдналась антропогенна діяльність, що значно посилила забруднення навколишнього природного середовища та створила безліч проблем довкіллю, а через це погіршилась якість життя людей на планеті.

Термін «екоцид» походить від грецького «oikos», що означає «будинок», і латинського «caedo», що означає «знести» або «вбити». Відповідно до Міжнародного словника Мерріам-Вебстер слово «екоцид» означає руйнування значних територій природного середовища як наслідок діяльності людини [1].

Багато людей вважають тему забруднення навколишнього середовища важливою через те, що виробничі процеси їхньої культури, війни та життєдіяльність руйнують екологічну безпеку планети. Це стає ще важливішим, враховуючи той факт, що це руйнує якість природного середовища, ставить під загрозу життя багатьох людей.

Зовсім нещодавно весь світ сколихнули докази звірств російських окупантів у передмісті Києва, які, всупереч всім законам та звичаям ведення війни, не мають нічого спільного з поняттями людяності та гідності. Україна та низка інших країн визнали геноцидом такі дії російських військ під час вторгнення в Україну.

Проте, жертвами військової агресії росії стали не тільки люди, а й українське довкілля, яке безжально нищить полум'я війни. Лісові пожежі, що виникли внаслідок обстрілів окупантів, військова техніка, ракети, боєприпаси, нафтопродукти, що отруюють ґрунт та водні ресурси, викиди хімічних речовин через обстріли промислових підприємств, ризики радіаційних аварій - ось лише невеликий перелік загроз, які несе російська військова агресія для екології не лише України, а й всього світу.

За даними Міністерства оборони, за 20 днів військового вторгнення росії на територію України було запущено близько 900 ракет різного калібру та типу. Ворог атакує як цивільні об'єкти, так і військову інфраструктуру — аеропорти, сховища боєприпасів у Краснопіллі, Кривому Розі, Дніпрі та Житомирі, аеродроми та їх паливні цистерни в Гостомелі, Чугуєві, Чорнобаївці, Мелітополі, Івано-Франківську, Миколаєві, також військово-морські об'єкти. Проте переважна більшість обстрілів припадає на населені

пункти та об'єкти промисловості в них. Під час детонації ракет та артилерійських снарядів утворюється низка хімічних сполук: чадний газ (CO), вуглекислий газ (CO₂), водяна пара (H₂O), бурий газ (NO), закис азоту (N₂O), діоксид азоту (NO₂), формальдегід (CH₂O), пари ціанистої кислоти (HCN), азот (N₂), а також велика кількість токсичної органіки, окислюються навколишні ґрунти, деревина, дернина, конструкції тощо [2].

З початку широкомасштабного російського вторгнення станом на 27 травня 2022 р. Оперативний штаб при Державній екологічній інспекції України вже зафіксував 257 злочинів проти довкілля [3].

Чинне законодавство щодо поняття екоциду важко реалізувати через відсутність роз'яснень від законодавця. Після виявлення форм екоциду, вчиненого конкретною стороною, судове провадження стає надзвичайно важко довести. Зокрема, в Кримінальному кодексі України чи іншому нормативно-правовому акті екологічного законодавства не надано визначення понять «масове знищення», «отруєння» чи «екологічна катастрофа», як наслідок виникають питання щодо кваліфікації того чи іншого діяння за згаданою статтею [4].

Після війни ми будемо пожинати плоди бойових дій — руйнування екосистем, забруднення ґрунтів, зменшення біорізноманіття, зростання кількості шкідників у лісах. Крім того, відбудова країни потребуватиме значної кількості природних ресурсів, а відновлення неминуче супроводжуватиметься значними викидами парникових газів. Оскільки є неминучим значне хімічне забруднення ґрунтів і вод, важливо після війни подбати про ефективну систему моніторингу стану довкілля, зафіксувати реальний обсяг завданої шкоди та вжити найефективніших заходів, щоб уникнути подальшого погіршення ситуації та відновити екосистеми до безпечного стану для людей і дикої природи.

Зараз є дуже важливою активність Міндовкілля, громадянського суспільства та екологічного комітету Верховної Ради, щоб усю шкоду довкіллю було максимально зафіксовано та у подальшому компенсовано агресором. На майбутнє необхідно, щоб план відновлення України включав заходи з відновлення та збереження екосистем, а до планів із відбудови населених пунктів включалися природоорієнтовані рішення та заходи з адаптації до зміни клімату [5].

Неймовірна природа України - це безцінний скарб і сила нашого народу! Зупинити екологічний геноцид зможемо лише спільними зусиллями! Життя переможе, а росія заплатить!!!!

Список використаних джерел:

1. Webster's new world dictionary of the American Language. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 16.10.2021)
2. Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля. України <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html>
3. Зупинити екоцид в Україні зможемо лише за підтримки всієї світової спільноти - в цьому впевнені у Комітеті з питань

бюджету.

<https://www.rada.gov.ua/news/razom/224071.html>

4. Екоцид як злочин проти навколишнього природного середовища. http://www.lsej.org.ua/5_2022/74.pdf

5. Як воєнне вторгнення Росії впливає на довкілля України. <https://zn.ua/ukr/ECOLOGY/priroda-stohne-vid-vijni.html>